

Совінський Сергій Євгенович,
аспірант спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
Глухівського НПУ ім. О. Довженка,
т.в.о. начальника кафедри тактики та тактико-спеціальної підготовки
Київського інституту Національної гвардії України

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ДО ПІДГОТОВКИ ПІДЛЕГЛИХ НА ЗАСАДАХ АНДРАГОГІКИ

Актуальність теми. Успішне виконання службово-бойових завдань підрозділами та частинами Національної гвардії України ґрунтується на вмілому керівництві підпорядкованими силами та засобами командирами усіх рівнів. Провідна роль у цьому відводиться офіцерським кадрами, тому від якісної підготовки здобувачів вищої освіти, як майбутніх командирів, залежить успішне виконання завдань за призначенням підрозділами НГУ під час дії воєнного стану.

З огляду на повномасштабну агресію російської федерації 24 лютого 2022 року та введення в Україні воєнного стану слід зазначити суттєві вікові зміни у порядку комплектування підрозділів особовим складом: відсутність призову на строкову військову службу, який передбачав вік призовників від 18 до 27 років, та введення мобілізації військовозобов'язаних, вік яких згідно існуючого законодавства складає від 25 до 60 років. А тому виникли принципові розбіжності між потребами підготовки майбутніх офіцерів, здатних успішно керувати службово-бойовою діяльністю підлеглих, які вже мають певний життєвий досвід, а деякі і бойовий досвід, та традиційним змістом підготовки офіцерів інституцій сектору безпеки та оборони України, в тому числі Національної гвардії України

На сьогодні, професійна підготовка майбутніх офіцерів повинна передбачати удосконалення змісту навчальних дисциплін в напрямку оволодіння знаннями про специфіку підготовки дорослих з урахуванням їх віку, військово-професійних потреб в якісному оволодінні військовою спеціальністю, а також реальних можливостей, індивідуальних особливостей і життєвого досвіду, психіки і фізіології, а також чинників, що впливають на професійний розвиток дорослих. Офіцеру-випускнику необхідно володіти змістом, формами, методами та засобами організації підготовки дорослих людей у його майбутній службовій діяльності, які спроможні допомогти його підлеглим дорослим військовослужбовцям набутти військово-професійних знань, полегшити їх навчання, адже доросла людина, на відміну від молоді, навчається для вирішення певної важливої життєвої проблеми (в нашому випадку успішному проходженні військової служби) і для досягнення конкретної мети; розраховує на негайне використання отриманих під час підготовки вмінь, навичок, знань.

Шляхом для реалізації вищевикладених напрямків удосконалення навчального процесу є вивчення та спроможність впровадження в ході підготовки підлеглих засад андрагогіки - теорії навчання дорослих, яка виходить з того, що мета сучасного підходу до освіти (навчання, підготовки) полягає у сприянні розвитку та збагаченні цілісної особистості, прояву її самобутності, актуалізації її здібностей.

Висвітлення проблеми в дослідженнях, працях науковців. Питанням удосконалення організації системи професійної освіти майбутніх офіцерів сектору безпеки і оборони України, в тому числі на засадах андрагогіки, присвятили наукові праці: А. Вітченко [1], В. Осьодло [2], М. Медвідь, М. Ктіторов, Ю. Медвідь, А. Курбатов, А. Пашинський, В. Криворучко [3] та інші учені і практики Д. Долматова [4], Л. Лук'янова, І. Павлов [5]. Науковці дійшли висновку, що андрагогічна модель навчання складається зі свідомого прагнення дорослої людини до самореалізації, самостійності, самоуправління; їй належить основна роль у процесі навчання; адже доросла людина має певний життєвий досвід. Тому військові науковці в цьому напрямку стверджують, що офіцеру необхідно

володіти змістом, формами, методами та засобами організації підготовки дорослих людей у його майбутній службовій діяльності, які спроможні допомогти його підлеглим дорослим військовослужбовцям набути військово-професійних знань, полегшити їх навчання, адже доросла людина, на відміну від молоді, навчається, насамперед, для вирішення важливої життєвої проблеми (в нашому випадку успішному проходженні військової служби), а також для досягнення конкретної мети; розраховує на негайне використання отриманих під час підготовки вмінь, навичок, знань.

Виклад основного матеріалу. Слід зазначити, що проведені дослідження, по-перше, майже не підкріплені досвідом бойових дій; по-друге, в площині військової андрагогіки на відміну від цивільних напрямків існує обмежена кількість досліджень; по-третє, наявні дослідження військової педагогіки стосуються удосконалення навчального процесу підготовки більше офіцерів оперативного рівня та не розглядаються в аспекті тактичного рівня підготовки ланки командирів рот, взводів, а тим більше у розрізі специфіки службово-бойової діяльності Національної гвардії України. Вимушені констатувати відсутність системного аналізу та розроблених організаційно-педагогічних умов формування готовності майбутніх офіцерів до підготовки підлеглому особового складу з урахуванням його нинішніх вікових особливостей.

З огляду на вищевказане зазначаємо на існування протиріччя у практиці Національної гвардії України між вимогами керівних документів, освітнім процесом за програмою підготовки майбутніх офіцерів та рівнем готовності офіцерів до підготовки підлеглих в сучасних умовах. Відсутність вирішення даної проблеми може призвести до негативного наслідку – неспроможності держави забезпечити власну національну безпеку.

Напрямки вирішення даної проблеми полягають у визначенні, теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці організаційно-педагогічних умов, які впливають на формування готовності майбутніх офіцерів Національної гвардії України до підготовки підлеглих на засадах андрагогіки.

Для досягнення результатів необхідно виконати наступні завдання:

1) з'ясувати сутність і структуру готовності до підготовки підлеглих майбутніх офіцерів Національної гвардії України;

2) проаналізувати стан розробленості проблеми формування готовності до підготовки підлеглих офіцерів - випускників;

3) уточнити критерії, показники та рівні готовності до навчання підлеглих майбутніх офіцерів Національної гвардії України;

4) виявити і теоретично обґрунтувати педагогічні умови формування готовності до підготовки підлеглих

5) змодельовати процес професійної підготовки, що передбачає формування готовності до підготовки підлеглих на засадах андрагогіки;

6) експериментально перевірити ефективність педагогічних умов формування готовності до підготовки підлеглих на засадах андрагогіки.

Вирішення означених завдань спроможне надати наступні результати:

обґрунтування й експериментальну перевірку сукупності педагогічних умов формування готовності майбутніх офіцерів Національної гвардії України до підготовки підлеглих на засадах андрагогіки;

уточнення змістовно-тактичної моделі готовності офіцерів - випускників Національної гвардії України до навчання підлеглих;

удосконалення методики професійної підготовки майбутніх офіцерів.

Висновки. Формування готовності майбутніх офіцерів Національної гвардії України до підготовки підлеглих в сучасних умовах доцільно здійснювати шляхом створення педагогічних умов їх навчання на засадах андрагогіки, які доцільно втілювати через оновлення змісту фахових дисциплін та навчально-методичного супроводу підготовки офіцерів у вищих військових навчальних закладах.

Перспективи подальших досліджень. Враховуючи трансформацію вищої військової освіти та постійне удосконалення структури військових формувань не втрачають актуальності подальші глибокі дослідження щодо підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників і вдосконалення підготовки майбутніх офіцерів у вищих військових навчальних закладах Збройних Сил України та інших складових сектору безпеки і оборони на засадах андрагогіки з урахуванням специфіки виконуємих службово-бойових завдань.

Список використаної літератури

1. Вітченко А. Особливості освітньо-професійної підготовки слухачів ВВНЗ на засадах військової андрагогіки. Військова освіта. Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського. 2020. Вип. 2 (42). С. 100-110. URL: <http://znpvo.nuou.org.ua/article/view/215947> (дата звернення: 21.10.2024).

2. Вітченко А., Осьодло В. Лідерська підготовка офіцера у вищій військовій школі: від наслідування до інноваційного пошуку. Військова освіта. Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського. 2024. Вип. 1 (47). С. 35-49. URL: <http://znpvo.nuou.org.ua/article/view/282660> (дата звернення: 21.10.2024).

3. Медвідь М.М., Ктіторов М.О., Медвідь Ю.І., Курбатов А.А., Пашинський А.В., Криворучко В.О. Врахування тенденцій воєнної політики України в організації освітнього процесу вищого військового навчального закладу. Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки. 2022. Вип. 4. С. 29-37. URL: <https://ped-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/4697> (дата звернення: 21.10.2024).

4. Долматова Д.Т. Андрагогіка як наукова дисципліна: історія та сучасний стан. Всеосвіта. Бібліотека методичних матеріалів. Психологія. 2018. URL: <https://vseosvita.ua/library/embed/002pwr-7588.doc.html> (дата звернення: 21.10.2024).

5. Лук'янова Л., Павлов І. Сутнісний аналіз андрагогічної моделі М. Ноулза та доцільність її використання у сучасній практиці навчання дорослих. Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи. 2020. Вип. 1 (17). С. 9-19. URL: <http://www.adult-education-journal.com.ua/index.php/aej/article/view/124> (дата звернення: 21.10.2024).